

Regionalna konferencija / Регионална конференција

**ПОЗИТИВНЕ ПРАКСЕ У ЗАШТИТИ ЉУДСКИХ
ПРАВА ПРИПАДНИКА ОРУЖАНИХ СНАГА**

**POZITIVNE PRAKSE U ZAŠTITI LJUDSKIH
PRAVA PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA**

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Sekretarijat PSBiH
Informaciono - dokumentacioni sektor

Za izdavača:
Ferid Buljubašić,
sekretar Zajedničke službe PSBiH

Glavna urednica:
Lejla Tafro-Sefić,
rukovodilac Indok sektora

Urednik:
Omar Filipović

Saradnik na pripremi:
Edin Isanović

Korektura:
Željka Omeragić
Edin Isanović

Realizaciju biltena pomogli:
Boško Šiljegović
Željko Grubešić
Inja Hadžialić-Bubalo
Martina Čerkez
Jasmin Porobić

Uz Indok sarađivali:
Sektor za odnose s javnošću
Sektor za opće poslove

Lektori:
Lejla Nuhodžić
Tamara Čapelj
Aleksandra Aginčić

Design/DTP:
Omar Filipović
Željka Omeragić

Štampa:
CPU d.o.o.

Izdanja Parlamentarne skupštine BiH
Publikacija br. 83
Sarajevo, 2013. godine

SADRŽAJ

PARLAMENTARNI VOJNI POVJERENIK BiH DOMAĆIN JOŠ JEDNE REGIONALNE KONFERENCIJE: "POZITIVNE PRAKSE U ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA"	4
DUŠANKA MAJKIĆ, PREDSEDavajuća ZAJEDNIČKE KOMISIJE ZA ODBRANU I SIGURNOST BiH: "UVID U STANJE LJUDSKIH PRAVA STIČEMO I U DIREKTNIM RAZGOVORIMA – OD NIVOVA VOJNIKA DO NAJVIŠIH OFICIRA"	7
ZEKERIJAH OSMIĆ, MINISTAR ODBRANE BiH: "ORUŽANE SNAGE BiH SU POKRETAČKA SNAGA DRŽAVE NA PUTU KA NATO-U"	8
BOŠKO ŠILJEGOVIĆ, PARLAMENTARNI VOJNI POVJERENIK BiH: "RIJEŠENO JE 86% PRITUŽBI"	9
ENES HUSEINOVIĆ, GENERALNI INSPEKTOR MINISTARSTVA ODBRANE BiH: "NAŠ IMPERATIV JE DA LJUDSKA PRAVA PRIPADNIKA OSBIH MORAJU BITI ZAŠTIĆENA U SVAKODNEVNOJ PRAKSI"	10
FRITZ GÜNTHER, ZAMJENIK PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE: "RADUJE ME DA JE BiH USVOJILA NJEMAČKI MODEL"	11
PAUL KISS, PREDSEDavajući KOMISIJE ZA FEDERALNE ORUŽANE SNAGE REPUBLIKE AUSTRIJE: "KONFERENCIJA U SARAJEVU DODATNI JE KORAK KA POBOLJŠANJU USPIJEŠNE SARADNJE U INTERESU I ZA KORIST SVIH VOJNIKA"	12
JOSIP TADIĆ, VJERSKA SLUŽBA ORUŽANIH SNAGA BiH: "ISTICANJE POZITIVNIH PRAKSI DJELUJE INSPIRATIVNIJE"	13
IZLAGANJE PREDSTAVNIKA CRNE GORE - OBRAD MIŠO STANIŠIĆ I ŠUČKO BAKOVIĆ	13 i 14
IZLAGANJE PREDSTAVNIKA HRVATSKE - TOMISLAV IVIĆ I SUNČANA VUKELIĆ	15 i 16
IDŽET MEMETI, NARODNI PRAVOBRANILAC REPUBLIKE MAKEDONIJE: "REALNA ZASTUPLJENOST PRIPADNIKA SVIH ZAJEDNICA U ORUŽANIM SNAGAMA MOŽE DOPRINIJETI IZGRADNJI MULTIETNIČKOG POVJERENJA I TOLERANCije"	17
SAŠA JANKOVIĆ, ZAŠTITNIK GRAĐANA REPUBLIKE SRBIJE: "JOŠ UVIJEK POSTOJI STRAH OD PODNOŠENJA PRITUŽBI"	18
BREDA BUNIČ, PREDSTAVNICA MINISTARSTVA ODBRANE SLOVENIJE: "VAŽAN JE SISTEM VOJNE EDUKACIJE"	18
ALMA DEDIĆ-RENKAPA, SAVJETNICA ZA LJUDSKA PRAVA I TRANZICIJSKU PRAVDU U UNDP-U: "OMBUDSMENI I PARLAMENTARNI VOJNI POVJERENIK SU VRLO VAŽNI INSTRUMENTI ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA"	19
ZDRAVKO JAKOP, ZAMJENIK DIREKTORA RACVIAC-a: "NAŠA MISIJA JE POTICANJE DIJALOGA I SARADNJA U VEZI SA SIGURNOSNIM PITANJIMA U JUGOISTOČNOJ EVROPI"	19
PREDSTAVNIK OSCE-a HARALD QUIEL, BRIGADNI GENERAL U PENZIJI: "PARLAMENTARNI VOJNI POVJERENIK SLUŽI KAO ZASTUPNIK PRAVA ORUŽANIH SNAGA BiH"	21

Uz podršku UNDP-a BiH

U publikaciji su abecednim redom zastupljena tri jezika
u zvaničnoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

PARLAMENTARNI VOJNI POVJERENIK BiH DOMAĆIN JOŠ JEDNE REGIONALNE KONFERENCIJE

„POZITIVNE PRAKSE U ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA“

U Parlamentarnoj skupštini BiH je 21. i 22. marta 2013. održana dvodnevna regionalna konferencija pod nazivom: „Pozitivne prakse u zaštiti ljudskih prava pripadnika oružanih snaga“.

Cilj ove konferencije, koju je organizirao Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH u saradnji s UNDP-jem u BiH, bio je razmjena pozitivnih iskustava i dobrih praksi u zaštiti ljudskih prava i sloboda pripadnika oružanih snaga zemalja učesnica ovog skupa. Tokom konferencije naglašeno je kako institucije koje se bave zaštitom ljudskih prava u oružanim snagama imaju značajnu ulogu u osiguravanju transparentnosti u upravljanju oružanim snagama, te da one, u skladu sa svojim ovlaštenjima, do-

prinose jačanju vladavine prava i poštivanju ljudskih prava i sloboda pripadnika oružanih snaga.

Učesnicima konferencije su se u uvodnim izlaganjima obratili parlamentarni vojni povjerenik BiH Boško Šiljegović, predsjedavajuća Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Dušanka Majkić, ministar odbrane BiH Zekerijah Osmić, zamjenik parlamentarnog vojnog povjerenika Savezne Republike Njemačke Fritz Günther, a u ime rezidentnog predstavnika Razvojnog programa Ujedinjenih naroda u BiH (UNDP u BiH) Yuria Afanasieva, šef programa UNDP-a u BiH Slobodan Tadić.

U radu konferencije učestvovali su predstavnici: Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Make-

donije, Slovenije, Srbije, Austrije, Švicarske, Danske, kao i predstavnici međunarodnih i nevladinih organizacija koje djeluju u BiH.

Predstavnici ovih zemalja i njihovih institucija, kao i međunarodnih organizacija su tokom dva dana, koliko je trajala ova konferencija, raspravljali o polustoljetnim iskustvima iz ove oblasti u Njemačkoj i Austriji, višegodišnjim modelima zaštite u Srbiji, Sloveniji i Makedoniji, kao i iskustvima u Hrvatskoj i Crnoj Gori.

Parlamentarni vojni povjerenik BiH Boško Šiljegović, te predstavnici Ministarstva odbrane BiH, Oružanih snaga BiH i Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH konstatirali su da će im prakse i iskustva zemalja učesnica konfe-

rencije biti dragocjeni i veoma korisni u unapređenju zaštite ljudskih prava i sloboda u oružanim snagama.

Parlamentarni vojni povjerenik BiH je također istakao kako ima odličnu saradnju s Ministarstvom odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, ali i dodao kako još uvijek nedostaje pravilnika, propisa i ostalih odgovarajućih podzakonskih akata da bi efekti zajedničkih nastojanja bili još bolji. Međutim, on je ipak i istakao kako je od uspostavljanja Ureda parlamentarnog vojnog

povjerenika riješeno 86% od svih pritužbi koje su mu upućene.

Na kraju konferencije, učesnici su zajednički izrazili zahvalnost Šiljegoviću za veoma uspješnu organizaciju i priliku da se razmijene mišljenja u ovoj oblasti, a general Zdravko Jakop, zamjenik direktora RACVIAC-a, uručio je parlamentarnom vojnom povjereniku BiH medalju za promociju zaštite ljudskih prava i sloboda pripadnika oružanih snaga.

Treba istaći da su i službe Sekretarijata PSBiH dale značajan dopri-

nos u organizaciji ovog događaja. U timu koji je pripremio i uspješno organizirao održavanje konferencije ovaj put bili su: Boško Šiljegović, parlamentarni vojni povjerenik BiH, Željko Grubešić, stručni savjetnik u Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH, Inja Hadžialić-Bubalo i Martina Čerkez, stručne saradnice u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, te Jasmin Porobić, projekt menadžer u Razvojnom programu Ujedinjenih naroda u BiH (UNDP u BiH).

Učesnici konferencije

PRIJEM U HOTELU HOLIDAY

Veče uoči otvaranja konferencije u hotelu Holiday u Sarajevu organiziran je prijem za sve učesnike ovog skupa. Prisutne je pozdravio parlamentarni vojni povjerenik BiH

Boško Šiljegović, naglasivši kako od svih učesnika očekuje da daju svoj doprinos radu konferencije. Ostatak večeri bio je prilika za neformalne razgovore i razmjenu iskustava.

DUŠANKA MAJKIĆ, PREDSEDavajuća ZAJEDNIČKE KOMISIJE ZA ODBRANU I SIGURNOST BiH

„UVID U STANJE LJUDSKIH PRAVA STIČEMO I U DIREKTNIM RAZGOVORIMA – OD NIVOVA VOJNIKA DO NAJVIŠIH OFICIRA“

Učesnicima se tokom prvog dana konferencije obratila Dušanka Majkić, predsjedavajuća Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH. Na početku svog izlaganja ona je pokušala sažeto opisati ulogu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH:

„To su aktivnosti koje se, prije svega, odnose na zaštitu ljudskih prava u Oružanim snagama BiH. Parlamentarna skupština BiH i Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH razvile su novi mehanizam parlamentarnog nadzora i ojačale niz mjera za zaštitu ljudskih prava u sektoru odbrane. Ponosni smo na ono što je do sada urađeno i vjerujemo da će rezultati koje ćemo postići u narednom periodu opravdati razloge zbog kojih je Parlamentarna skupština BiH donijela Zakon o vojnom povjereniku“, istakla je Majkić dodajući kako je u procesu višegodišnje re-

forme odbrambenog sektora BiH od 2003. do 2006. godine Parlamentarna skupština BiH dala značajan doprinos donošenjem mjerodavnog zakonodavstva.

„Parlamentarna skupština BiH potvrdila je svoju privrženost osnovnim demokratskim principima razvoja uvodeći nove mehanizme zaštite u odbrambeno-sigurnosni sektor. Jedan od modernijih i sve prihvaćenijih pristupa u jačanju parlamentarnog nadzora nad sektorom odbrane i zaštitom ljudskih prava njegovih pripadnika je uspostavljanje funkcije vojnog povjerenika“, kazala je Dušanka Majkić.

Predsjedavajuća Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH je potom govorila i o pristupu koji se nastoji ostvariti kada je u pitanju zaštita ljudskih prava u Oružanim snagama BiH:

„Problemima zaštite ljudskih prava

ne prilazimo samo kroz statistike, predstavke, izvještaje i informacije koje do nas dolaze. Uvid u stanje ljudskih prava stičemo i kroz neposredan razgovor - od nivoa vojnika do najviših oficira. Tokom radnih posjeta na terenu bilo je mnogo pitanja o kojima smo razgovarali. Stanje ljudskih prava u sektoru odbrane trebalo bi biti jedno od prvorazrednih pitanja za sve jedinice i komande. Mehanizam parlamentarnog vojnog povjerenika pomogao je da dođemo do saznanja koja ukazuju na pojave značajnijih kršenja ljudskih prava u Oružanim snagama BiH. Moram reći da smo nakon naših razgovora s vojnicima zaključili da se daleko ozbiljnije moraju rješavati njihova statusna pitanja, poboljšati životni standard u jedinicama, te prilagoditi zakonska i podzakonska rješenja ovim pitanjima“, zaključila je Dušanka Majkić.

ZEKERIJAH OSMIĆ, MINISTAR ODBRANE BiH

„ORUŽANE SNAGE BiH SU POKRETAČKA SNAGA DRŽAVE NA PUTU KA NATO-U“

Ministar odbrane BiH Zekerijah Osmić je u svom izlaganju naglasio kako je od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma najveći napredak postignut upravo u Ministarstvu odbrane BiH, odnosno u Oružanim snagama BiH.

„To kažu zemlje koje predvode i komanduju našim snagama u raznim mirovnim misijama, to kaže i podatak da smo prije 15-ak godina imali oko 60.000 pripadnika mirovnih snaga u BiH, a sada ih imamo svega nekoliko stotina“, kazao je Osmić.

On je dodao kako je reforma u oblasti odbrane u BiH primjer koji domaći političari i predstavnici međunarodne zajednice najčešće koriste da pokažu kako se stvari u našoj državi mogu kretati u pozitivnom pravcu.

„Od svog uspostavljanja Oružane snage BiH bilježe uspjehe na unutrašnjem planu vezano za organizaciju i profesionalizaciju, te posebno u oblasti učešća u međunarodnim mirovnim misijama. Može se reći kako su Oružane snage BiH pokretačka snaga države na putu ka NATO-u, ali

ni one nisu lišene problema. Zbog zatvorenog i tradicionalnog sistema po kojem funkcioniraju, problemi profesionalnih vojnih lica najčešće ostaju unutar tog sistema bez šireg društvenog angažiranja na njihovom rješavanju“, istako je Osmić.

Objasnio je da je Parlamentarna skupština BiH 2009. godine prva u regionu uspostavila instituciju parlamentarnog vojnog povjerenika, čiji je primarni cilj jačanje vladavine prava i zaštite ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH.

„Prema izvještajima parlamentarnog vojnog povjerenika, najveći broj pritužbi upućen ovoj instituciji odnosi se na netransparentnost procedura u vezi s procesom unapređenja. Iako su već preduzeti koraci za transparentnije provođenje procedura i davanje jednakih mogućnosti za napredovanje pripadnicima Oružanih snaga BiH, uključujući odgovarajuće preporuke vojnog povjerenika, i dalje su pojedini problemi ostali neriješeni. Određene nejednake mogućnosti pri-

padnika Oružanih snaga BiH postoje i u sistemu ocjenjivanja profesionalnih vojnih lica. Procedure u ovoj oblasti su komplicirane, jer su regulirane s više akata. Stalnim se usavršavanjem nastoje prevazići svi uzroci slabosti u sistemu ocjenjivanja vojnih lica. Vjerske slobode pripadnika Oružanih snaga BiH su zagarantirane i zakonski uređene, kao i poštivanje Rezolucije UN-a 'Žene u oružanim snagama' 1325“.

Svoje izlaganje ministar Osmić završio je ocjenom stanja ljudskih prava u Oružanim snagama BiH:

„Postoje mehanizmi za zaštitu prava pripadnika Oružanih snaga BiH zasnovani na poštivanju zakona i podzakonskih propisa unutar samog sistema. U skladu sa čvrstim opredjeljenjem, Ministarstvo odbrane BiH i Oružane snage BiH posebnu će pažnju posvećivati praćenju i stalnom jačanju zaštite prava. U tom smislu mehanizmi zaštite prava će se kontinuirano poboljšavati i usavršavati“, zaključio je Zekerijah Osmić, ministar odbrane BiH.

BOŠKO ŠILJEGOVIĆ, PARLAMENTARNI VOJNI POVJERENIK BiH

„RIJEŠENO JE 86% PRITUŽBI“

Boško Šiljegović, parlamentarni vojni povjerenik BiH, zahvalio se prethodnim govornicima na lijepim riječima, ali je dodao kako će to njega i njegove saradnike još više obavezati da rade bolje i efikasnije. Potom je objasnio kako je uspostavljanje institucije parlamentarnog vojnog povjerenika imalo dva cilja. „Jedan cilj bio je da se uspostavi funkcija povećanja povjerenja u vojni sektor stvaranjem veće transparentnosti u cijeli administrativni proces koji se provodi u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, bez dovođenja u pitanje vojne hijerarhije, autoriteta vojnog komandnog lanca ili smanjenja vojne gotovosti. Drugi cilj bio je uklanjanje rizika da će zloupotreba i zlostavljanje pripadnika i zaposlenih u Oružanim snagama proći nekažnjeno, zbog nedostatka povjerenja u interne disciplinske procedure, te zbog straha od odmazde vojnih komandanata. Dakle, institucija parlamentarnog vojnog povje-

renika štiti ljudska prava građana u uniformi“, kazao je Šiljegović.

Spomenuo je kako su u 2010. godini zaprimljene 132 pritužbe, ali je stanje ljudskih prava i sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH u tom periodu ocijenjeno dobrim.

„U 2011. godini zaprimljeno je 116 novih pritužbi. Problemske oblasti zastupljene u pritužbama u toj godini bile su: proces napredovanja profesionalnih vojnih lica, ocjenjivanje rada profesionalnih vojnih lica, vođenje disciplinskog postupka u Oružanim snagama BiH, nedostatak određenih podzakonskih akata, uputstava, pravilnika, naknade koje nemaju karakter plaće, ishrana pripadnika Oružanih snaga i uslovi boravka i smještaja u kasarnama Oružanih snaga BiH“, kazao je Šiljegović.

Parlamentarni vojni povjerenik BiH naglasio je da je u navedenim problemskim oblastima izdao preporuke koje treba da budu osnov Ministarstvu odbrane BiH i

Oružanim snagama BiH za otklanjanje nedostataka i problema.

Potom se Šiljegović osvrnuo i na proteklu godinu.

„U 2012. godini zaprimljene su 94 pritužbe, 60 ih je riješeno, a 34 su u fazi rješavanja. Od postojanja institucije parlamentarnog vojnog povjerenika, dakle od 2010. do kraja 2012. godine stiglo je više od 250 pritužbi, 216 ih je riješeno, a 34 su trenutno u proceduri. Dakle, riješeno je 86 % pritužbi.“

Boško Šiljegović završio je izlaganje generalnom ocjenom stanja ljudskih prava u Oružanim snagama BiH:

„Bez obzira što mi možemo lijepo pričati, teškoća u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama ima. Imamo sporost u njihovom otklanjanju, a u pojedinim slučajevima i manji otpor. No, mene ohrabruje što je transparentnost ovih procedure sve veća, a bilo je teškoća dok smo došli do tog nivoa da određene procedure budu transparentne.“

ENES HUSEINOVIĆ, GENERALNI INSPEKTOR MINISTARSTVA ODBRANE BiH

„NAŠ IMPERATIV JE DA LJUDSKA PRAVA PRIPADNIKA OSBiH MORAJU BITI ZAŠTIĆENA U SVAKODNEVNOJ PRAKSI“

Enes Huseinović, generalni inspektor Ministarstva odbrane BiH, prisutne je upoznao s nadležnostima Generalnog inspektorata i sistemom inspektora u Oružanim snagama BiH u domenu zaštite ljudskih prava.

„Generalni inspektorat je organizaciona cjelina Ministarstva odbrane BiH, a generalni inspektor za svoj rad direktno odgovara ministru. Osim toga, sistem inspektora u Oružanim snagama BiH podrazumijeva inspektore koji rade u sastavu podređenih komandnih jedinica. Pripadnici Oružanih snaga BiH uživaju ista ljudska prava i osnovne slobode kao i svi građani. Ova prava odnose se kako na civilna i politička, tako i na prava koja proizilaze iz života u kasarnama i u operacijama. Naš imperativ je da ljudska prava pripadnika Oružanih snaga BiH moraju biti u potpunosti zaštićena u svakodnevnoj praksi“, istakao je Huseinović i dodao da svako može biti podnosilac žalbe, navoda ili zahtjeva za pomoć bilo kojem inspektoru u Oružanim

snagama BiH, te da se niko ne može ograničiti u zakonitom komuniciranju s Generalnim inspektoratom.

„Ako Oružane snage BiH žele efikasno služiti društvu, onda nema mjesta za društveno neprihvatljivo ponašanje, uključujući diskriminaciju i druge oblike kršenja ljudskih prava. Komandni kadar ovdje ima nezaobilaznu ulogu. Osim toga, komandanti su i lideri koji stvaraju radni ambijent i njihova uloga je od krucijalnog značaja za poštivanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH. U tom kontekstu, komandanti imaju dužnost u stvaranju klime povjerenja i međusobnog poštivanja među vojnicima i imaju obavezu preduzimanja svih neophodnih mjera kako bi spriječili svoje potčinjene da počine zakonom nedozvoljena djela“, kazao je on.

Huseinović je napomenuo i kako je edukacija o ljudskim pravima obaveza komandanata, ali i Generalnog inspektorata.

„Generalni inspektorat ima sljedeće

funkcije i nadležnosti: provodi obuku i obrazovanje profesionalnih vojnih lica u profesionalnom i etičkom smislu, daje savjete ministru odbrane u vezi s uklanjanjem okolnosti koje štete moralu, djelotvornosti, reputaciji, u ovom slučaju i ljudskim pravima u cjelini u Oružanim snagama BiH i daje preporuke za uspostavljanje profesionalnih standarda. Također, Generalni inspektorat inicira, provodi, kontrolira i nadgleda ispitivanje te provodi istrage o tvrdnjama o lošem vladanju i kršenju ljudskih prava u Oružanim snagama BiH. Osim toga, Generalni inspektorat ima nadležnost i obavezu da bez predrasuda i pristrasnosti osigura zaštitu ljudskih prava. Kao rezultat ukupnog rada i nalaza do kojih dolazi, generalni inspektor nadležan je da predloži ministru odbrane donošenje sistemskih rješenja kojima se uspostavljaju odgovarajuće procedure za zaštitu ovih prava“, zaključio je Huseinović.

FRITZ GÜNTHER, ZAMJENIK PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA
SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE

„RADUJE ME DA JE BIH USVOJILA NJEMAČKI MODEL“

Prisutnima u Bijeloj sali Parlamentarne skupštine BiH obratio se i Fritz Günther, zamjenik parlamentarnog vojnog povjerenika Savezne Republike Njemačke. Na početku izlaganja istakao je kako prenosi iskrene pozdrave njemačkog parlamentarnog vojnog povjerenika Helmuta Königshausa koji se želio lično obratiti, ali je zbog zasjedanja Bundestaga bio spriječen da doputuje u glavni grad BiH.

Günther je potom naglasio kako je organizacija ovakve konferencije još jedan korak u pravcu poboljšavanja i intenziviranja saradnje i razmjene ideja između mladih demokratskih država na Balkanu.

„Parlamentarni nadzor nad oružanim snagama i prateća zaštita osnovnih prava pripadnika i pripadnika oružanih snaga jedan je od stubova demokratskog sistema koji Evropska unija očekuje od država koje apliciraju za članstvo. Razni su načini na koje može biti organizirana parlamentarna kontrola oružanih snaga. Mi smo se u Njemačkoj odlučili za instituciju parlamentarnog povjerenika, kojeg bira Bundestag i kojem povjerenik pomaže u parlamentarnom nadzoru nad oružanim snagama. Raduje me

da je i Bosna i Hercegovina usvojila ovaj model i da je i sama osnovala potpuno istu vrstu institucije“, podvukao je Günther.

Zamjenik parlamentarnog vojnog povjerenika Savezne Republike Njemačke dodao je kako je odluka da Bosna i Hercegovina usvoji njemački model parlamentarnog povjerenika za oružane snage razmatrana i kroz blisku saradnju između rukovodilaca ovih ureda.

„Mi imamo više od pet decenija vrijednog iskustva u nadzoru nad oružanim snagama i u pomaganju parlamentarnom povjereniku u njegovom provođenju. Bundestag i Savezno ministarstvo odbrane paze da se izvještaji o posjetama trupama i godišnji izvještaji dostavljaju parlamentu kao važan i vrijedan izvor informacija koji služi za blagovremeno otkrivanje problema i propusta u oružanim snagama te za preduzimanje odgovarajućih mjera za zaštitu prava pripadnika oružanih snaga“, kazao je.

Günther je obrazložio kako su nedavno postali svjesni važnosti rada povjerenika za oružane snage, nakon razmještanja njemačkih trupa u Turskoj.

„Ovo razmještanje desilo se nakon odluke NATO-a o zajedničkoj zaštiti turske granice od mogućih sirijskih napada. U tu svrhu, iz Njemačke su u Kahramanmarasu razmještene dvije stanice s projektilima patriot. Slanje trupa je konkretan izraz solidarnosti unutar Alijanse i tome je u svim državama članicama dat najveći značaj. Međutim, slanje trupa nije samo pitanje visoke politike, nego i specifičnih uslova u kojima one moraju djelovati na terenu. Parlamentarni vojni povjerenik Königshaus je prilikom nedavne posjete njemačkim trupama vidio kakvi su to uslovi te je govorio o problemima i nedostacima vezanim za smještaj njemačkih snaga u Turskoj. To je iznenadilo lokalne turske vojne komandante i pokrenulo pitanja o kojima se sada raspravlja i koja se rješavaju u duhu saradnje između nadležnih političkih i vojnih komandnih struktura. Po mom mišljenju, ovaj slučaj jasno pokazuje koliko je važno razmjenjivati ideje i iskustva na međunarodnom nivou, između prijateljskih naroda i saveznika, o principima parlamentarnog nadzora nad oružanim snagama i o zaštiti prava vojnog osoblja“, zaključio je Günther.

PAUL KISS, PREDSEDavajući KOMISIJE ZA SAVEZNE ORUŽANE SNAGE REPUBLIKE AUSTRIJE

KONFERENCIJA U SARAJEVU DODATNI JE KORAK KA POBOLJŠANJU USPJEŠNE SARADNJE U INTERESU I ZA KORIST SVIH VOJNIKA

Paul Kiss, predsjedavajući Komisije za Savezne oružane snage Republike Austrije, na početku svog izlaganja zahvalio se parlamentarnom vojnom povjereniku BiH na odlično organiziranoj konferenciji, kao i na pozivu za učešće. Potom je naglasio kako je austrijska parlamentarna komisija za Savezne oružane snage osnovana 1955. godine zajedno s austrijskim oružanim snagama, kao legitimno nadzorno tijelo Nacionalnog vijeća Parlamenta Austrije. Pravni osnov za formiranje Komisije naveden je u Zakonu o odbrani.

„Na čelu naše komisije su tri izvršna predsjedavajuća koji predsjedavaju po principu rotacije - ja sam jedan od njih, a Komisija ima još šest članova. Predsjedavajuće bira Parlament Austrije, a ostale članove imenuju političke stranke u omjeru koji odgovara broju mjesta u Glavnom komitetu Nacionalnog vijeća. Svaka politička stranka koja ima svoje predstavnike u Glavnom komitetu Nacionalnog vijeća ima pravo da ima predstavnika. Komisija na svojim zasjedanjima dobiva savjete za rad i od visokih zvaničnika Ministarstva odbrane, tako da postoji stalna razmjena mišljenja između kontrolora i onih koje oni kontroliraju“, rekao je Kiss.

Gost iz Austrije potom je objasnio da parlamentarna komisija mora prihvatiti žalbe koje joj direktno ili indirektno, u pisanoj ili usmenoj formi, dostave lica koja su bila dobrovoljci u pripremama za prijem u vojnu službu ili u službu za obuke, lica odgovorna za pripreme za prijem u vojnu službu, vojnici, predstavnici vojnika, regruti iz sastava policije i rezervnih jedinica i lica koja su prošla obuku.

Također je istakao da Komisija mora razmotriti žalbu i donijeti odluku prema preporukama koje se odnose na njeno rješavanje. Svaki vojnik ima pravo direkt-

no se obratiti parlamentarnoj komisiji. „Ovlaštena grupa također može podnijeti žalbu o propustima ili nedostacima u vojsci, a parlamentarna komisija ovlaštena je da po službenoj dužnosti ispita propuste ili pritužbe u vojsci, za koje Komisija pretpostavlja da su se desili“, napomenuo je Kiss.

„Rad parlamentarne komisije podržavaju vojnici i civilna lica u oružanim snagama, kao i austrijsko stanovništvo. Članovi parlamentarne komisije obavezni su da obavljaju svoju dužnost diskretno i posvećuju se isključivo problemima vojnika. Komisija se ne bavi stavovima vezanim za političke stranke, a posebna težina koju imaju preporuke proizilazi iz činjenice da Komisija odlučuje jednoglasno i da je stoga podržavaju sve političke stranke. Do sada su svi ministri odbrane proveli sve preporuke parlamentarne komisije. Komisija može na bilo kojem mjestu započeti istragu u oružanim snagama. Slobodno donosi svoje odluke, a može u bilo koje vrijeme, odmah, direktno i bez bilo kakvog obavještenja ispitati sve jedinice, osoblje, urede i tijela austrijskih oružanih snaga, kako u Austriji tako i u inozemstvu. Istragama na licu mjesta otkrivaju se iznenađujući nedostaci vezani za, naprimjer, lanac komandovanja“, naglasio je predsjedavajući Kom-

sije za Savezne oružane snage Republike Austrije te dodao da godišnji izvještaj daje sveobuhvatnu sliku rada Komisije, navodeći žalbe, mjesta i anonimna lica, tako da se štiti identitet svih uključenih strana.

Na kraju je Kiss istakao kako austrijska parlamentarna komisija ima dobru saradnju s raznim institucijama za pravnu zaštitu.

„Ona ima pristup posebnoj ekspertizi, znanju i iskustvu, pa stoga može predlagati sveobuhvatna rješenja kako bi se značajno poboljšali uslovi za austrijske vojnike u domaćim i međunarodnim misijama. Upravo zato predstavnici vojnika rado traže savjete i pomoć od parlamentarne komisije. U svojoj historiji, dugoj gotovo 60 godina, austrijska parlamentarna komisija za Savezne oružane snage garantira da će svi problemi biti efikasno riješeni. Međutim, naročito kada se govori o žalbenom sistemu, postoje procesi za koje je definitivno potrebna sveobuhvatna razmjena ideja na međunarodnom nivou. Fokus je na ulozi institucija ombudsmena kako bi se zaštitila ljudska prava i osnovne slobode vojnika“, zaključio je Kiss naglašavajući kako je konferencija u Sarajevu dodatni korak ka poboljšanju uspješne međunarodne saradnje u interesu i u korist svih vojnika.

JOSIP TADIĆ, VJERSKA SLUŽBA ORUŽANIH SNAGA BiH

„ISTICANJE POZITIVNIH PRAKSI DJELUJE INSPIRATIVNIJE“

U svojstvu predstavnika vjerske službe Oružanih snaga BiH, a u ime biskupa Tome Vukšića, nazočnima se obratio i Josip Tadić iz Ureda katoličkog dušobrižništva. On je istaknuo važnost regionalne konferencije o temi: „Pozitivne prakse u zaštiti ljudskih prava pripadnika oružanih snaga“, jer je pitanje zaštite ljudskih prava od životne važnosti u svakom društvu, u svim

njegovim slojevima, pa i u oružanim snagama. Stoga je za njega odabir ove teme za svaku pohvalu.

„Svim organizatorima, a među njima posebice parlamentarnom vojnom povjereniku, Bošku Šiljegoviću, i vodstvu razvojnog programa UN-a treba čestitati što su govor o zaštiti ljudskih prava pripadnika oružanih snaga željeli intonirati upravo kroz pozitivne

prakse koje su na djelu. Isticanje pozitivnih praksi djeluje mnogo odgojnije, inspirativnije i poticajnije negoli ijedan drugi način govora o ljudskim pravima. Također, isticanje pozitivnih praksa kao metode vrlo je uspješan korektiv i za one situacije u kojima su eventualno ugrožena ljudska prava pripadnika oružanih snaga“, rekao je Tadić.

IZLAGANJE PREDSTAVNIKA CRNE GORE

OBRAD MIŠO STANIŠIĆ, ČLAN ODBORA ZA OBRANU I SIGURNOST SKUPŠTINE CRNE GORE

„NAPRAVILI SMO DOBRU OSNOVU ZA DALJNI RAZVOJ SUSTAVA ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA“

Obrad Mišo Stanišić, član Odbora za obranu i sigurnost Skupštine Crne Gore, u svome je izlaganju istaknuo kako je zaštita ljudskih prava i sloboda svih građana, a samim time i pripadnika oružanih snaga, kao posebnog dijela obrambenog i sigurnosnog sustava, u njegovoj zemlji zajamčena ustavom.

„Razvijajući sustav obrane i sigurnosti Crne Gore, u Skupštini smo istovremeno razvijali i mehanizme kvalitetnog parlamentarnog nadzora nad tim sustavom. To je rezultiralo donošenjem Zakona o parlamentarnom nadzoru u području sigurnosti i obrane u prosincu 2010. godine. On sadrži sve standarde poštivanja ljudskih prava svih građana Crne Gore, a posebice svih zaposlenih u sustavu obrane i sigurnosti“, kazao je Stanišić. Objasnio je specifičnost toga zakona, koja je sadržana u tome što je Odbor sa svojom stručnom službom inicijator i nositelj cjelokupnog projekta, tako da su, uz iskustva zemalja u regiji i Europi, u najvećoj mjeri koristili i vlastita iskustva. „Neka od iskustava smo sa zadovoljstvom dijelili s parlamentima iz regije, a posebice s našim prijateljima iz Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH. Pojednim odredbama Zakona upravo se tretira pitanje zaštite zaposlenih u ovome sustavu. To je definirano i člancima 17. i 18. spomenutog zakona kojima se uređuje upravo uloga svakog pojedinca u sustavu obrane i sigurnosti na način da može ukazati na svaku eventualnu neza-

konitost“, rekao je Stanišić.

Stanišić je potom naglasio i kako se ne smije zanemariti činjenica da o funkcioniranju ovoga sustava ovise sigurnost i stabilni odnosi u samoj zemlji i u regiji. „Već se dvije godine primjenjuje naš zakon, čime smo napravili dobru osnovu za daljnji razvoj sustava zaštite ljudskih prava. Osim toga, želio bih istaknuti da Odbor i dalje poklanja posebnu pozornost položaju žena u sustavu sigurnosti i obrane te primjeni Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a broj 1325. Također, i dalje inzistiramo na posebnom referiranju u godišnjim izvješćima tijela i institucija koje nadziremo, a tiču se broja i položaja žena u njima. Na taj način želimo potaknuti odlučniju primjenu Rezolucije“, naglasio je član Odbora za obranu i sigurnost Skupštine Crne Gore.

Posebice je istaknuo kako je u dosadašnjim zakonskim rješenjima pokazana snažna volja svih političkih subjekata i spremnost za sve slijedeće korake.

„Nama, kao parlamentarcima, ostaje zadaća potpunog uvažavanja i domaćeg i međunarodnog zakonodavstva iz područja zaštite ljudskih prava u sustavu obrane i sigurnosti, te njegova uspješna primjena“, ustvrdio je Stanišić naglašavajući da je regionalna suradnja ključ zajedničkoga uspjeha i da su u Crnoj Gori iznimno zadovoljni suradnjom sa zemljama regije.

„Vrhunac te suradnje je to što su naši vojnici - pripadnici oružanih snaga Crne Gore i Hrvatske - zajedno otputovali u Mirovnu misiju u Afganistan“, zaključio je Stanišić.

Obrad Mišo Stanišić

IZLAGANJE PREDSTAVNIKA CRNE GORE
ŠUČKO BAKOVIĆ, ZAŠTITNIK LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE

JEDNA PRITUŽBA BILA JE PREKRETNICA U RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda (ombudsman) Crne Gore Šučko Baković na početku je svoga izlaganja kazao kako zemlja iz koje dolazi spada u skupinu zemalja u kojima institucija ombudsmana štiti ljudska prava i slobode svih građana, a time i pripadnika oružanih snaga.

„Crna Gora je nakon proglašenja neovisnosti izjavom o sukcesiji pristupila brojnim konvencijama UN-a i drugim međunarodnim dokumentima, među ostalima, i Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ratifikacijom toga dokumenta država se obvezala svim osobama pod njezinom jurisdikcijom osigurati sva ljudska prava i temeljne slobode sadržane u Konvenciji i njezinim protokolima. Pritom se moraju imati u vidu i specifična priroda i karakter profesije koju obavljaju pripadnici oružanih snaga, što nužno nameće i brojna ograničenja njihovih ljudskih prava“, naglasio je Baković.

Baković je istaknuo kako je Ustavom Crne Gore određeno da se zajamčena ljudska prava i slobode mogu samo zakonom ograničiti u opsegu koji dopušta Ustav i u mjeri potrebnoj da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dopušteno.

„Ograničenja se ne smiju uvoditi u druge svrhe osim onih zbog kojih su

i propisana. Ustavom Crne Gore je zaštitnik ljudskih prava i sloboda definiran kao samostalno i neovisno tijelo koje poduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda te obavlja svoju funkciju na temelju Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora, pridržavajući se pritom načela pravde i pravednosti“, dodao je on.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore govorio je i o konkretnim proceduralnim mogućnostima pripadnika Vojske Crne Gore.

„U obavljanju svoje funkcije zaštitnik je ovlašten ukazivati, kritizirati, preporučivati i javno iznositi činjenice o utvrđenim nepravilnostima u radu javne uprave, odnosno na povrede ljudskih prava i sloboda. Pripadnici Vojske Crne Gore, suglasno Zakonu o Vojsci, imaju pravo ne samo obraćati se ombudsmanu nego i pravo obraćati se Inspekciji za obranu, radi zaštite svojih prava. Inspekcija za obranu jest interno nadzorno tijelo u Ministarstvu obrane.

Ustavom Crne Gore određeno je da nitko ne može biti pozvan na odgovornost niti trpjeti druge štetne posljedice zbog stavova iznesenih u obraćanju“, rekao je u svome izlaganju Baković.

Objasnio je i kako su se dosadašnje pritužbe uglavnom odnosile na povredu prava iz radnog odnosa i prestanka profesionalne službe, povredu

prava stanovanja, rješavanje stambenih pitanja, te povredu prava slobode političkog i sindikalnog udruživanja.

„Imali smo jednu veoma bitnu pritužbu koja je bila prekretnicom u radu ove institucije, a riječ je o pritužbi koju je podnijelo 100 korisnika mirovinsko-invalidskog osiguranja. Bili su to bivši pripadnici oružanih snaga i tražili su intervenciju ombudsmana, jer se pritužba uglavnom odnosila na neusklađivanje mirovina s vojnim propisima. Bilo je to vrijeme nakon osamostaljivanja Republike Crne Gore. U to vrijeme su vojne mirovine bile uređene na temelju prijašnjih propisa zajedničke države, a nakon osamostaljivanja nismo imali propise o tome i primjenjivani su savezni propisi kao prijelazno rješenje. Međutim, to prijelazno rješenje nije bilo dobro i dovelo je u diskriminirajući položaj umirovljene vojne osobe. Ispitni postupak započela je institucija u kontaktu i razgovorima s Ministarstvom obrane i mirovinsko-invalidskim osiguranjem, te je povreda otklonjena tijekom samoga postupka. Izmijenjen je zakon o mirovinsko-invalidskom osiguranju, te su po prvi puta u mirovinski sustav Crne Gore uvrštena i mirovinska prava pripadnika oružanih snaga. Od tada se prema zakonu usklađuju mirovine pripadnika oružanih snaga“, naglasio je Baković i naveo još nekoliko sličnih primjera.

IZLAGANJE PREDSTAVNIKA HRVATSKE
TOMISLAV IVIĆ, PREDSEDNIK ODBORA ZA OBRANU HRVATSKOG SABORA

ISKUSTVA KOJA IMAMO RADO ĆEMO PODIJELITI S ONIMA KOJI SU NA POČETKU

U ime Odbora za obranu Hrvatskoga sabora, nazočnima se obratio predsjednik Tomislav Ivić. Zahvalio se domaćinu na dobroj organizaciji regionalne konferencije, a potom se u svome izlaganju usredotočio na najvažnija pitanja kada je riječ o zaštiti ljudskih prava u Republici Hrvatskoj i postojećem pravnom okviru.

„U Republici Hrvatskoj normativni i institucionalni okvir za zaštitu i promicanje ljudskih prava na visokoj je razini. Tome u prilog govori i činjenica da međunarodna tijela koja prate sustav zaštite i promicanje ljudskih prava, posebice u procesu pristupanja Republike Hrvatske EU, često ističu da je normativni i institucionalni okvir usklađen sa svim traženim međunarodnim standardima. Prema Ustavu, Republika Hrvatska je suverena, demokratska i socijalna država u kojoj se ljudska prava i temeljne slobode štite na načelima jednakosti pred zakonom, nediskriminacije i ravnopravnosti

spolova. U članku 3. Ustava RH navodi se da je poštivanje ljudskih prava najviša vrednota ustavnog poretka, a u tom duhu se tumače sve ostale ustavne odredbe“, rekao je Ivić i dodao:

„Odgovornost za provedbu nacionalnog zakonodavstva, kao i prihvaćenih međunarodnih obveza u promicanju i zaštiti ljudskih prava, pripada cjelokupnom sustavu vlasti i organizacijama civilnoga društva čije djelovanje podupire Vlada Republike Hrvatske. Posebna uloga u zaštiti ljudskih prava pripada sudovima, koji su ustanovljeni zakonom i kojima se Ustavom jamči samostalnost i neovisnost. Uz djelovanje sudova, u zaštitu i promicanje ljudskih prava uključeni su i vladini uredi. Također djeluju i brojna nacionalna tijela koja se bave pitanjem ljudskih prava i zaštite osjetljivih skupina, a tu spadaju: Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za ljudska prava, Povjerenstvo za praćenje provedbe nacionalnog programa

za Rome, Povjerenstvo za osobe s invaliditetom, Povjerenstvo za unapređenje zaštite od nasilja u obitelji i druga.“

Ivić je naglasio kako u svome vanjskopolitičkom djelovanju Republika Hrvatska aktivno podržava zaštitu i promicanje svih ljudskih prava sadržanih u međunarodnim instrumentima, a na kraju je govorio i o zaštiti ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske. „Pitanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga uređeno je Zakonom o službi u Oružanim snagama, Zakonom o obrani te drugim zakonskim i podzakonskim propisima. Zakon o službi uvijek se primjenjuje na neko od prava i obveza pripadnika oružanih snaga. Hrvatska je odavno članica NATO-a, a uskoro će postati i 28-ma punopravna članica Europske unije. Iskustva koja imamo na tome putu rado ćemo podijeliti s onima koji su na početku ili će uskoro biti na početku toga puta“, zaključio je Ivić.

IZLAGANJE PREDSTAVNIKA HRVATSKE - SUNČANA VUKELIĆ, POMOĆNICA MINISTRA OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE ZA LJUDSKE RESURSE

STALNO EDUCIRAMO SVOJE DJELATNIKE O LJUDSKIM PRAVIMA, KULTURAMA I RELIGIJAMA

Iskustva Republike Hrvatske podijelila je i Sunčana Vukelić, pomoćnica ministra obrane Republike Hrvatske za ljudske resurse. U uvodu je istaknula da, poštujući i uvažavajući ljudska prava, rodnu jednakost i politiku jednakih mogućnosti, svi zajedno mogu poboljšati sigurnosni i obrambeni sustav, vojnu organizaciju te sigurnost općenito, budući da su i muškarci i žene podjednako temelj sigurnosne i obrambene politike. „Ministarstvo obrane Republike Hrvatske u svojim zakonskim i podzakonskim propisima redovito slijedi odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova iz 2008. godine i provodi mjere iz nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova. Nacionalna politika osnovni je strateški dokument koji se donosi s ciljem uklanjanja diskriminacije žena i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti. Također, pri izradi svakog prijedloga novog dokumenta vodi se računa o tome da oni budu u skladu s odredbama Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 i srodnim rezolucijama“, kazala je Vukelić, dodajući kako, prema posljednjim podacima, od ukupnoga broja zaposlenih u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH - žene čine 16,02%.

„U upravnom dijelu Ministarstva obrane čak je 52,34% žena, dok je u Oružanim snagama Republike Hrvatske 12,67% od ukupnoga broja zaposlenih. Na voditeljskim i zapovjednim dužnostima žene su zastupljene sa 7,6%. Među višim časnicima žena je 12,5%, a u kategoriji djelatnih vojnih osoba postotak žena je 9,8%.“

Istaknula je kako je Ministarstvo obrane RH 2010. godine donijelo Plan djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama za razdoblje do 2014. godine, a koji se donosi sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova i koji obvezuje sve ustrojstvene cjeline Ministarstva obrane i Oružanih snaga na daljnje postupanje.

„Taj dokument usmjeren je na postizanje sljedećih ciljeva: promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, stvara-

nje jednakih mogućnosti u obrambenom sustavu i razvoju karijere, uravnoteženju sudjelovanja žena i muškaraca u procesima odlučivanja i suzbijanje svih oblika spolne diskriminacije i slično“, istaknula je. Također je naglasila kako je u Ministarstvu obrane RH pri kadrovskom savjetu osnovan Odbor za ravnopravnost spolova.

Vukelić je potom objasnila da je Vojno-stegovni sud samostalno i neovisno tijelo koje odlučuje o stegovnim prijestupima pripadnika Oružanih snaga RH prema odredbama Zakona o službi i Pravilnika o vojnoj stezi.

„Dakle, stegovne prijestupe pripadnika Oružanih snaga, u koje su uključeni i seksualno zlostavljanje i uznemiravanje, te postupak kojim se vrijeđa dostojan-

vjerskih sloboda. Ustavom Republike Hrvatske jamči se jednakost svih vjerskih zajednica kao i sloboda savjesti i vjeroispovijesti, te slobodnog i javnog očitovanja vjere, a isto je regulirano i Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica. Republika Hrvatska sklopila je četiri međunarodna ugovora sa Svetom Stolicom, među ostalima, i Ugovor o dušobrižništvu katoličkih vjernika pripadnika Oružanih snaga i redarstvenih službi. U Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH osobito je istaknuta suradnja s Islamskom zajednicom. Tako svaki pripadnik koji sudjeluje u operaciji u Afganistanu prije odlaska u misiju dobiva osnovne informacije o islamu, te je organiziran i posjet zagrebačkoj džamiji“, napomenula je ona.

stvo po osnovi spola, vjere, nacije ili boje kože, pa tako i od osoblja iz sastava Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH angažiranih u međunarodnim mirovnim misijama i operacijama, procesuiraju se putem Vojno-stegovnog suda.“

Vukelić je dodala da Inspektorat obrane, kao samostalna organizacijska cjelina Ministarstva obrane, u svome sastavu ima inspektora odnosno inspektoricu za nadzor zaštite temeljnih ljudskih prava, a koji su zaduženi za nadzor nad provedbom mjera iz područja ravnopravnosti spolova.

„Ministarstvo obrane i Oružane snage RH ulažu velike napore u edukaciju svojih djelatnika o ljudskim pravima, kulturama i različitim religijama tijekom preduputne obuke za mirovne operacije. Zakonski okvir Republike Hrvatske daje široku mogućnost izražavanja

Pomoćnica ministra obrane Republike Hrvatske na kraju je informirala nazočne kako su trenutačno u njezinoj zemlji u proceduri donošenja i novi zakoni važni za ovo područje - Zakon o obrani i Zakon o službi.

„Ono što bih željela napomenuti tiče se novog načina rješavanja problema u Zakonu o službi. Ovdje je bilo govora o problemima vezanim za promaknuće i vojnu izobrazbu. Mi mislimo da smo se pomaknuli korak naprijed. Na samome kraju dopustite mi da podijelim s vama jednu misao koju je izrekla gospođa Mary Robinson, visoka povjerenica UN-a za ljudska prava 1997.-2002. godine. Ona je rekla da su kršenje ljudskih prava danas uzrok sukoba koji će se dogoditi sutra. Zato mislim da svi zajedno moramo doista još mnogo toga učiniti na poboljšanju ljudskih prava“, zaključila je Vukelić.

ИЦЕТ МЕМЕТИ, НАРОДНИ ПРАВОБРАНИЛАЦ РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ

„РЕАЛНА ЗАСТУПЉЕНОСТ ПРИПАДНИКА СВИХ ЗАЈЕДНИЦА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА МОЖЕ ДОПРИНИЈЕТИ ИЗГРАДЊИ МУЛТИЕТНИЧКОГ ПОВЈЕРЕЊА И ТОЛЕРАНЦИЈЕ“

Ицет Мемети, народни правобранилац Републике Македоније, истакао је да у овој држави Устав дефинише правне основе људских слобода и права којима се промовише, појачава и унапређује њихова заштита. Питање људских права припадника оружаних снага регулише се посебним законима којима се уређују начин и поступци остваривања појединих права грађана који раде у оружаним снагама.

„Народни правобранилац у Републици Македонији представља механизам за заштиту људских слобода и права и у исто вријеме је фактор који утиче на демократске процесе у нашем друштву. Иако у основи штити уставна и законска права грађана, његово дјеловање има и ширу улогу, јер доприноси суштинском функционисању принципа владавине права. Потписивањем Охридског оквирног уговора и измјенама Устава, Македонија је донијела и нови закон о народном правобраниоцу. То је било 2003. године и њиме су прописане надлежности у оквиру предузимања радњи за заштиту принципа недискриминације и адекватне и праведне заступљености припадника свих заједница у Македонији“, нагласио је Мемети.

Образложио је да су, према статистици народног правобраниоца, најчешћи број притужби о заштити права војних лица или лица која раде у оружаним снагама евидентирали 2002. године, када је био конфликт у Републици Македонији.

„По окончању конфликта број притужби се почео значајно смањивати. Пракса народног правобраниоца у Републици Македонији показује да се број притужби за заштиту права војних лица и војних обвезника смањило, између осталог, и због тога што је донесено више закона, као што су Закон о одбрани, Закон о служби у Армији Републике Македоније, Закон о амнестији грађана Републике Македоније који нису испунили војну обавезу, као и Закон о продаји станова

бивше Југословенске народне армије. Тиме је омогућено побољшање статуса војних лица и обвезника и на тај начин је смањено подручје могућих повређивања гарантованих права ове категорије грађана.“

Додао је и да је заштита права грађана од великог значаја, између осталог и због тога што грађани веома често у народном правобраниоцу гледају сигурну могућност за остваривање својих права, а пракса народног правобраниоца потврђује то у више случајева.

„Један примјер из праксе народног правобраниоца дао је јасну слику. Наиме, прије неколико година, то је било 2006. или 2007. године, на основу сазнања из медија о малтретирању шест војника припадника албанске етничке заједнице, покренуо сам поступак на личну иницијативу и због провјере случаја и утврђивања фактичког стања извршио непосредни увид у гарнизону у којем се десио тај случај. Мој циљ је био да на основу правилног и потпуног утврђеног стања констатујем да ли је било повреда људских права и основних слобода загарантованих Уставом и позитивним законским прописима Републике Македоније. Међутим, десило се сљедеће. Двоје службених лица – командант и потпуковник команде за обуку – спријечили су тим омбудсмена да уђе у тај гарнизон. Онда сам ја, сагласно Закону о омбудсменима, пратио случај, о томе извјестио министра одбране, председника Републике

Македоније, и након реакције министра одбране, председника државе и команданта Генералштаба, увид је омогућен. Послије свега овога ми смо констатовали да има елемената извршења кривичног дјела малтретирања војника од стране једног поручника. Упутили смо захтјев о кривичном гоњењу до јавног тужиоца, у једном граду у Македонији, са документима до којих смо дошли током истраге. Онда је јавни тужилац прихватио наш захтјев, захтјев омбудсмена, отворио поступак, те је отворена истрага и подигнута оптужница, а поручник је био осуђен 2007. године на једну годину казне затвора условно, због малтретирања војника. То је један интересантан случај који се десио у Републици Македонији“, навео је Мемети.

Гост из Македоније је на крају свог излагања констатовао да, иако генерално има напретка, заступљеност припадника свих заједница у оружаним снагама његове земље још није на потребном нивоу, нарочито на руководним радним мјестима.

„Према мишљењу народног правобраниоца, обезбјеђивање реалног односа између броја запослених и заступљености припадника свих заједница је процес који може допринијети изградњи мултиетничког повјерења и толеранције, а уједно представља и врсту превенције у погледу елиминисања дискриминације на основу националне припадности“, закључио је народни правобранилац Републике Македоније.

САША ЈАНКОВИЋ, ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ЈОШ УВИЈЕК ПОСТОЈИ СТРАХ ОД ПОДНОШЕЊА ПРИТУЖБИ

Саша Јанковић, заштитник грађана Републике Србије, истакао је да највећи број обраћања припадника војске Републике Србије и уопште запослених у Министарству одбране говори о економским и социјалним правима.

„Економска и социјална права зависе од економије која у нашим земљама очигледно није баш на завидном нивоу. И онда је посебно важно, кад

већ те економске основе за права нема довољно, да оно што има буде распоређено правично у складу са законима, у складу са елементарним потребама и без самовоље. У овом моменту ја имам у раду три хиљаде притужби, а 15 хиљада поступака је до сада окончано. Од тога се мање од 1% притужби односи на права особа у униформи, војника, официра.

Још увијек постоји страх да ће се због подношења притужбе сносити лоше последице“, казао је Јанковић.

Јанковић је констатовао и да неправилности које утврђује најчешће произлазе из свијести старјешина да имају моћ над војником, над подређеним, и да немају ни потребе да образлажу своје одлуке.

„То је још увијек укоријењено у нашим оружаним снагама. Чувена је прекоманда са образложењем 'у складу са потребом службе', при чему та потреба службе ниједног момента није суштински образложена. Интересантно је да се многе од притужби могу релативно брзо ријешити, само уз веће разумијевање старјешина да војници нису људи без права. Задовољство ми је да вас извјестим да је у последњих годину дана значајно повећан број поступака које окончавам само тако што укажем Министарству одбране, односно Генералштабу, да постоји проблем и од њих затражим да реагују и у року од десет до петнаест дана добијем обавјештење да је проблем отклоњен“, закључио је Јанковић.

Саша Јанковић

БРЕДА БУНИЧ, МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ СЛОВЕНИЈЕ

ВАЖАН ЈЕ СИСТЕМ ВОЈНЕ ЕДУКАЦИЈЕ

Бреда Бунич, правник у Министарству одбране Републике Словеније, захвалила је на позиву за учешће на конференцији и истакла да јој је част што је међу присутнима, те да се нада како заједно могу направити нешто позитивно у смислу уважавања људских права.

Она је истакла да легислатива Републике Словеније пружа добар оквир за уживање права гарантованих Препоруком Комитета министара Савјета Европе државама чланицама о људским правима чланова оружаних снага - ЦМ/Рец (2010).

У свом излагању навела је сва појединачна права која припадници оружаних снага треба да уживају, као што су: право на живот, право на слободу и сигурност, право на достојанство, здравствену заштиту

и сигурност на послу, право на поштовање приватног и породичног живота, правично суђење, право приступа релевантним информацијама, накнаду за рад и пензију, те остала права.

Бунич је говорила и о важности подизања свијести припадника оружаних снага.

„То се настоји постићи кроз систем војне едукације и тренинга који укључује елементе питања људских права, равноправност, разноликост, недискриминацију, промовисање принципа недискриминације и једнаких могућности унутар Оружаних снага Републике Словеније побољшањем разумијевања питања која се тичу дискриминације, функционисања успостављеног система једнаких могућности, те

доприносом развоју моралних, законских и политичких вриједности“, закључила је Бунич, а након тога је навела и процедуре које су припадницима Оружаних снага Републике Словеније у случајевима кршења њихових људских права на располагању, а које се могу подијелити на оне неформалне (савјетовање) и формалне (дјеловање; укључивање команданта, министра).

Своје излагање представница Министарства одбране Републике Словеније закључила је презентовањем резултата спроведених истраживања у вези са најчешћим облицима насиља на радном мјесту, као и законским и подзаконским прописима који су на снази у Оружаним снагама Републике Словеније.

АЛМА ДЕДИЋ-РЕНКАПА, САВЈЕТНИЦА ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ТРАНЗИЦИЈСКУ ПРАВДУ У УНДП-У

„ОМБУДСМЕНИ И ПАРЛАМЕНТАРНИ ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК СУ ВРЛО ВАЖНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗАШТИТЕ ЉУДСКИХ ПРАВА“

Алма Дедић-Ренкапа, савјетница за људска права и транзицијску правду у УНДП-у, понудила је другачији приступ теми конференције. Како је нагласила, жељела је да ову проблематику стави у један шири контекст проблематика којима се УНДП у БиХ бави.

„Ја ћу се најприје само кратко осврнути на један шири механизам за који су неки од вас сигурно чули, а зове се универзални периодични преглед. Он, у ствари, подразумијева циклусни четворогодишњи преглед

заштите и ситуације људских права у одређеној земљи. Овај механизам је прилично нови механизам са аспекта УН-а и свака земља чланица пролази кроз тај преглед. Оно чиме се БиХ могла похвалити у овој области, поготово институција за заштиту људских права у које спадају и омбудсмени, па тако и институција која је данас овдје домаћин, јесте да су идентификовани као врло битни инструменти заштите људских права“, казала је Дедић-Ренкапа.

У свом излагању она се осврнула

и на аспект транзицијске правде, односно механизам суочавања са прошлошћу.

„Оно што је рецимо у БиХ новитет и вјероватно сте чули за то, јесте израда Стратегије транзицијске правде, која је данас у форми радног нацрта, и којом је између осталог обухваћена и ова област. Ова стратегија је врло интересантна у БиХ зато што даје један међусекторски приступ“, истакла је савјетница за људска права и транзицијску правду у УНДП-у.

ЗДРАВКО ЈАКОП, ЗАМЈЕНИК ДИРЕКТОРА RACVIAC-а

„НАША МИСИЈА ЈЕ ПОДСТИЦАЊЕ ДИЈАЛОГА И САРАДЊА У ВЕЗИ СА БЕЗБЈЕДНОСНИМ ПИТАЊИМА У ЈУГОИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ“

Здравко Јакоп, замјеник директора RACVIAC-а, Међународног центра за безбједносну сарадњу у југоисточној Европи, у уводу свог излагања захвалио се на добродошлицы и пруженој могућности да нешто каже о центру, али и виђењу безбједности, изградње, те степена безбједности, стабилности и повјерења у региону.

„Ова конференција је организована у позитивном смјеру, у позитивном духу. Увијек је важно да се размишља позитивно, да су учесници спремни на сарадњу, спремни на размјену мишљења и идеја и то је у бити платформа на којој ради Центар за безбједносну сарадњу. Када говоримо о самом RACVIAC-у, он је настао 1999. године као једна од могућности за повећање стабилности и безбједности у региону и то је било у оквиру Пакта стабилности. За ових дванаест година RACVIAC

је имао пуно промјена. На почетку је то више било везано за контролу наоружања и примјену споразума из те области у нашем региону, да би данас прерастао у једну међународну организацију“, нагласио је Јакоп.

Подвукао је да је мисија самог RACVIAC-а подстицање дијалога и сарадње у вези са безбједносним питањима у југоисточној Европи кроз партнерски однос између земаља региона и њихових међународних партнера.

ДЕНИС ХАЏОВИЋ, ЦЕНТАР ЗА БЕЗБЈЕДНОСНЕ СТУДИЈЕ

„ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК ОМОГУЋАВА ВЕЋУ ТРАНСПАРЕНТНОСТ И УВИД У СТВАРНО СТАЊЕ У ОРУЖАНИМ СНАГАМА“

У име Центра за безбједносне студије, невладине организације која је основана 2001. године и бави се промовисањем демократских вриједности на пољу безбједности, обратио се Денис Хаџовић. Он је нагласио да је цивилно друштво веома критично према раду Парламентарне скупштине БиХ и генерално политичарима, али и да постоје изузеци.

„Оно што бих ја овдје изложио као позитивно јесте рад Заједничке комисије за одбрану и безбједност ПСБиХ. Од самог успостављања 2004. године, она је уложила доста труда и знања да унаприједи овај систем демократске контроле у

БиХ, а самим тим и да побољша перформансе дјеловања безбједносних институција у овој области. Ми смо то јасно препознали и чак и написали у једном нашем истраживању које је обављено у седам земаља западног Балкана. Мислим да је иницирање и подршка доношењу Закона о војном повјеренику један искорак који је и додатни примјер позитивне демократске праксе у БиХ“, истакао је Хаџовић. Напоменуо је да припадници оружаних снага, због специфичне природе и карактера своје професије, нужно имају и бројна ограничења везана за људска права и требало би претпоставити

да висок степен субординације и централизације ове службе неће обезбиједити сва она људска права која имају њихове колеге које раде у цивилним дјелатностима.

Нагласио је да са аспекта цивилног друштва рад војног повјереника сагледава као добру праксу демократског развоја у сектору безбједности.

„Војни повјереник омогућава представницима цивилног друштва а и јавности да имамо већу транспарентност и путем његових извјештаја и налаза можемо се упознати са стварним стањем у оружаним снагама“, закључио је Хаџовић.

САМРА ФИЛИПОВИЋ-ХАЏИАБДИЋ, АГЕНЦИЈА ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА БиХ

ЖЕНЕ У ПОЛИЦИЈИ И ОДБРАНИ ИМАЈУ ВИШЕСТРУКО ЗНАЧЕЊЕ

Самра Филиповић-Хаџиабдић је, у име Агенције за равноправност полова БиХ, истакла да постоји значајна веза између равноправности полова и рада Канцеларије војног повјереника и, уопште, области одбране и безбједности.

„Резолуција 1325 'Жене мир и безбједност' је прва резолуција Савјета безбједности УН-а која се конкретно бави утицајем рата и оружаних сукоба на жене и дјевојчице, те женским доприносом у рјешавању конфликта и одрживом миру. Нарочит значај Резолуције 1325 је у томе што позива на повећање учешћа жена у процесима доношења одлука, спречавању конфликта, постконфликтим процесима, мировним преговорима и мировним операцијама. БиХ је прва у региону израдила Акциони план за примјену УН-ове Резолуције 1325, а осма је у Европи“, истакла је она. Самра Филиповић-Хаџиабдић истакла је да је одлуком Савјета

министара БиХ 2011. године формиран и Координациони одбор за праћење примјене Акционог плана.

„То су представници Министарства одбране БиХ, Министарства безбједности БиХ, Министарства иностраних послова БиХ, Министарства финансија и трезора БиХ, Џендер центра Владе Федерације БиХ, Џендер центра Владе РС-а, Федералног министарства унутрашњих послова, Министарства унутрашњих послова РС-а, Центра за деминирање и представника невладиног сектора. Агенција за равноправност полова БиХ једном годишње извјештава Савјет министара БиХ о примјени овог акционог плана, а извјештај сачињава на основу извјештаја чланова Координационог одбора.“

Представница Агенције за равноправност полова БиХ нагласила је да се Акционим планом за примјену Резолуције 1325 жели побољшати положај жена у војним

и полицијским снагама.

„Жене у полицији и одбрани имају вишеструко значење. Оне повећавају повјерење, омогућавају брже и ефикасније рјешавање случајева насиља. Да би се омогућило женама да учествују у војним снагама, неопходно је створити и адекватне предуслове промовисањем недискриминације на основу пола у војсци и прилагођавањем објеката особама оба пола и поштовањем биолошких различитости, жена и мушкараца. Такође, промоција војног позива, као потенцијалног женског занимања је веома значајна, јер се на тај начин женама даје на знање да могу дати свој допринос развоју овог позива. На тај начин жене се охрабрују да аплицирају“, додала је Самра Филиповић-Хаџиабдић, закључивши на крају како је учињен напредак у успостављању и ажурирању база података о заступљености жена у војним и полицијским снагама.

ПРЕДСТАВНИК ОЕБС-а ХАРАЛД КВИЛ, БРИГАДНИ ГЕНЕРАЛ У ПЕНЗИЈИ

ПАРЛАМЕНТАРНИ ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК СЛУЖИ КАО ЗАСТУПНИК ПРАВА ОРУЖАНИХ СНАГА БИХ

Харалд Квил, бригадни генерал у пензији и представник ОЕБС-а на конференцији, изнио је своја гледишта и размишљања. На почетку излагања констатовао је да би сви морали припаднике оружаних снага сматрати, прије свега, људским бићима, те истовремено и „уваженим грађанима“ њихових земаља.

„Њихови уговори, специфични задаци и мисије, као и њихове униформе дају им одређене привилегије, али исто тако и ограничавају њихове личне слободе, укључујући у неким случајевима потпуно уживање њихових законских права, којих се цивилни грађанин никада не би морао одрећи. Ипак, ово треба пажљиво размотрити и опрезно радити на томе“, нагласио је Квил.

Додао је да се 57 држава учесница ОЕБС-а сагласило да „урођено достојанство“ сваке особе треба унапређивати и охрабривати.

„Када се овакви принципи примијене у пракси, онда је и друга права и слободе могуће дјелотворно уживати и штитити. У свом дијелу, Мисија ОЕБС-а у БиХ активно ради са Парламентарном скупштином БиХ од 2003. године како би развили задовољавајуће капацитете за надзор, који укључују надгледање сектора одбране у смислу заштите људских права и рад на било каквом кршењу“, рекао је Квил, те додао:

„Одјел за безбједносну сарадњу Мисије ОЕБС-а дао је свој допринос својом стручношћу током израде законодавног и институционалног радног оквира за институцију повјереника, укључујући Закон о парламентарном војном повјеренику Босне и Херцеговине, који је успоставио институцију. Мисија подржава Канцеларију парламентарног војног повјереника у напорима у промовисању његове улоге, надлежности и сврхе, те значаја рада који обавља, не само за припаднике Оружаних снага него и друштво уопште. У вези са командним

структурама Оружаних снага БиХ и цивилног вођства, парламентарни војни повјереник служи као заступник права припадника Оружаних снага БиХ у Парламентарној скупштини БиХ и у јавности.“

Посебно је истакао да Годишњи извјештај о раду парламентарног војног повјереника добија пуну подршку разних политичких представника и делегата, просљеђујући поруку да су посланици у Парламентарној скупштини БиХ спремни да подрже напоре у заштити људских права припадника Оружаних снага БиХ.

„Још увијек преостаје листа препорука за Парламентарну скупштину БиХ и Министарство одбране БиХ за отклањање одређених недостатака и празнина који су уочени током прегледа запримљених жалби, са рјешењима која тек треба да се усвоје. Тако да упркос постигнутим резултатима до сада, те препознавању Канцеларије парламентарног војног повјереника као важне институције,

још увијек има посла који треба да се уради у извршавању законодавних дужности и у развијању јасног и јединственог разумијевања сврхе војске како ју је дефинисала држава, те основних потреба и права војног људства“, нагласио је Квил.

Представник Мисије ОЕБС-а завршио је своје излагање оцјеном конференције из перспективе ове међународне организације.

„Не заборавимо да је пружање заштите људских права војног људства обавеза свих 57 држава учесница ОЕБС-а, укључујући и БиХ, као што је то прецизно наведено у ОЕБС-овом Кодексу понашања о војнополитичким аспектима безбједности. Из излагања представника земаља југоисточне Европе научили смо више о томе како различите државе испуњавају ову обавезу у пружању заштите људских права њихових оружаних снага, те како се њихов систем за ово развио током година како би боље служио њиховим војницима“, закључио је Квил.

Регионална конференција "Позитивне праксе у заштити људских права припадника оружаних снага", Сарајево, 21. и 22. 03.2013.

